

OB DNEVU BORCA

Vse bolj se oddaljujemo od težkih dni trpljenja in nečloveških bojev med narodnoosvobodilno borbo. Sledovi vojne so že zdavnaj izginili, le na posameznih krajih nas na to spominjajo spomeniki in obeležja, na katerih so napisana imena padlih. Na takih krajih obujamo spomine na najtežje dni naše zgodovine. Ponovno potočimo solze in na tistem kličemo imena svojcev, ki so darovali svoja življenja. Znova se odpirajo že večkrat napol zaceljene rane, ki zopet pečejo in oživljajo spomine na težke — že zdavnaj pretekle dni. Čeprav so bridki, toda ostali bodo nepozabni spomini na vse tiste naše tovariše, ki so bili z nami v borbah, v dežju, v snegu, v viharnih nočeh, največkrat pretrujeni in lačni.

Od takrat do danes je preteklo že precej časa. Naša dežela je postala svobodna, toda znašli smo se pred ruševinami; bile so porušene ceste, železnice, vasi, mesta, tovarne in končno ostali smo brez vsega in kljub temu smo bili zadovoljni in veseli, saj smo si priborili zmago, svobodo, kar je za naše ljudstvo pomenilo vse.

Kot bratje smo si zopet segli v roke in začeli z obnovo domovine. Pričelo se je delo, povsod smo gradili in kmalu so bili vidni uspehi naše obnove.

Kljub raznim pritiskom na nas od zunaj smo imeli toliko volje do svobodnega življenja, da smo bili pripravljene na vse in do konca braniti naše pravice — priborjene v narodnoosvobodilnem boju. Vse težave smo s skupnimi močmi premagali in si z doseženimi uspehi začrtali svojo lastno pot v socializem.

Ceprav ugotavljamo, da je minilo že veliko let po vojni in da so posledice vojne izginile, je pa le res, da se te posledice še vedno kažejo vsak dan bolj in bolj.

Med NOB življenje ni bilo za nikogar normalno, najtežje pa je bilo za borce, naporji so bili nečloveški. Nešteto starejših ljudi je že takrat zaradi tega umiralo, nešteto mladih, za katere je bil napor prevelik, je zbolelo ali pa so zboleli pozneje. Preživeli borci tudi po vojni niso prenehali z delom, temveč so vsi ne glede na zdravje zopet doprinesli pomembne deleže pri izgradnji naše JLA, naše oblasti, pri obnovi domovine; povsod

Mozak (Ive Subic, 1963) na steni PARTIZANSKEGA DOMA na Vodiški planini

so bili zopet tista gonilna sila, ki ji je uspelo premagati vse napore tudi v povojnem času.

Danes, žal, lahko vidimo, da nam vsako leto zahrbtna smrt ugrabi mnogo borcev, vendar mnogokrat ob tem pozabimo, da umirajo zaradi posledic vojne in preveč naporenega dela v povojnem času. Marsikomu bi morali z vsjo skrbjo priskočiti na pomoč in nuditi primerno oskrbo; žal, v mnogih primerih ugotovimo, da temu posvečamo še vse premalo pozornosti. Seveda lahko trdimo, da smo že ogromno storili za to, toda posledice vojne so neizmerne in družba je dolžna, da za borce skrbi s povečano pozornostjo.

Po vojni smo zgradili že več raznih objektov, ki naj bi služili za oddih in za zdravljenje borcev. Gorenjska bo ob letošnjem praznovanju 4. julija dobila tak objekt na Vodiški planini na Jelovici — prav tam, kjer so v času NOB borci imeli svoj drugi dom. Zato smo lahko vsi borci vsem tistim, ki so količkaj pripomogli

k tej izgradnji, zelo hvaležni. Zelja vseh pa je, da bi bil to res dom borcev in postal zopet dom vseh tistih, ki so potrebni počitka in zdravljenja.

V navdušenju nad uspehi, ki pa nas ne smejo uspavati, moramo biti vedno budni in ne smemo spregledati napak in samovolje posameznikov.

Pogumno in z zaupanjem moramo gledati v prihodnost in doprinesati svoj delež k utrjevanju in razvoju našega gospodarstva, se truditi pri uveljavljanju družbenega samoupravljanja in pri pravilnem gospodarjenju z družbenimi sredstvi, pri večji produktivnosti itd. Če bomo še naprej v tem duhu vzgajali predvsem naše mlajše in skupno z njimi ustvarjali in utrjevali socialistične odnose v naši družbi, bomo lahko vedno z upravičenostjo in zadovoljstvom praznovali in počastili 4. julij — dan vstaje jugoslovanskih narodov.

JANKO PREZELJ-STANE

Seja okrajnega odbora SZDL Ljubljana

Ocena ustavne in volilne dejavnosti

Francka Strmole — novi predsednik

LJUBLJANA, 3. julija — Včeraj je bila v Ljubljani seja okrajnega odbora SZDL, na kateri so ocenili ustavno in volilno dejavnost Socialistične zveze v okraju, razrešili dolžnosti predsednika in podpredsednika, ki odhajata na opravljane druge dolžnosti, in za novega predsednika okrajnega odbora izvolili FRANCKO STRMOLETOVO.

Po daljšem uvodu v razpravo, ki ga je podal ing. Vitja Rode in se v njej zaustavil pri vseh bistvenih sestavnih delih minulega izredno delavnega obdobja, se je razvila obširna razprava, v kateri je sodelovala večina članov odbora.

S svojimi razpravami so dopolnili zaključno poročilo o ustavnosti in volilni aktivnosti SZDL v ljubljanskem okraju in obenem nadaljevanje na 2. strani

Seja obč. skupščine Škofja Loka

Pomembni sklepi

Seje so se udeležili tudi republiški poslanci — Obrat GG Kranj v Škofji Loki — Pomembni odloki s področja stanovanjskega gospodarstva — V železnikih ustanovlje no obrtno podjetje »NIKO«

ŠKOFJA LOKA, 2. julija — Včerajšnje skupne seje občinske skupščine na kateri so obravnavali in sprejeli dokaj pomembne sklepe

- parkiranja, medtem ko so predstavniki pripravljali odbora iz vseh gorenjskih občin poročali tudi o udeležbi na tej prireditvi.

Na Gorenjskem in tudi drugod, predvsem v Ljubljani in Kamniku, je za proslavo in otvoritev PARTIZANSKEGA DOMA veliko zanimanje, zato pričakujejo na Vodiški planini veliko udeležbo. Iz vseh večjih krajev bodo v četrtek vozili posebni avtobusi in tovornjaki, razen tega pa bodo nekatera avto-moto društva organizirala skupinske izlete z osebnimi avtomobili. Vsem, ki bodo prišli na proslavo, organizatorji sporočajo, naj vozijo previdno in naj dosledno upoštevajo navodila o dostopu na Vodiško planino in tista, ki jim jih bodo dajali prometni miličniki. Za parkirne prostore je poskrbljeno. Tako bodo osebni avtomobili parkirali na velikem travniku vzhodno od doma, avtobusi in tovornjaki na platoju naprej od doma, motorna kolesa in mopedi pa desno od do-

ma pri oglarski koči. Razen tega so nedaleč od prireditvenega prostora pripravili tudi rezervni parkirni prostori. Na Vodiški planini bo v četrtek delovala posebna informativna služba, za to priložnost pa bodo izdelali tudi poseben pisemski ovitek in spominski poštni žig, s katerim bodo udeleženci proslave lahko žigosali znamke, ki so izšle ob 20. obletnici herojskih borb na Sutjeski. V prodaji bodo tudi posebne kovinske značke s partizanskim domom, ki jih že sedaj prodajajo mladinski komiteji.

- Ob 10. uri bodo Vodiško planino preletela letala, ob pol enajstih pa bo slovesna otvoritev PARTIZANSKEGA DOMA, na kateri bo govoril zvezni podsekretar za industrijo VINKO HAFNER.
- Po govoru bo kulturni spored, ki ga bodo izvajali godba na pihala, pevška zbor iz Kranja in Kroke ter recitatorji, medtem ko bodo za veselo razpoloženje poskrbeli Veseli plansarji. — 2.

S seje občinske skupščine na Jesenicah

Izkoristiti moramo vse možnosti

Jesenice — Na Jesenicah je bila 3. skupna seja obeh zborov občinske skupščine. Na njej so odborniki poslušali referat »OBČINSKA SKUPŠČINA V NOVIH POGOJIH DELA«, razrešili in imenovali svete in komisije občinske skupščine ter razpravljali o ukinitvi sklepanja zakonskih zvez na sedežih krajevnih uradov.

Tomaz Ertl, sekretar ObK ZK Slovenije, je v uvodnih besedah nanizal številna vprašanja in na-

loge, ki so pred skupščino. Med drugim je dejal, da obč. skupščina ostaja organ oblasti, postaja

pa v vse večji meri organ družbenega samoupravljanja na področju komune. Prav to pa določa skupščini in njenim članom nove dolžnosti, da ne nastopajo samo kot odborniki v klasičnem smislu besede, ampak kot družbeni delavci in funkcionarji, ki imajo jasen cilj.

Od pravih dela svetov je v veliki meri odvisno dobro delo skupščine, predvsem pa izvajanje politike, ki jo določa občinska skupščina. Sveti so dolžni skrbeti za razvoj na področju, za katerega so formirani, opravljati nadzor nad delom organov uprave občine in dajati smernice skupščini.

Ko je tovarš Ertl govoril o problemih na področju občine, je med drugim dejal, da je na Jesenicah dolgotrajna zaverovanost v obsežnost železarne in nemajhna sredstva, ki so se stekala v občino iz tega kolektiva, organe uspavala pri razmišljanju, kako izkoristiti še ostale možnosti za zbiranje sredstev. Obrt, turizem in nazadnje tudi kmetijstvo imajo še mnoge neizkoriščene možnosti, ki bodo za komuno lahko

Nadaljevanje na 2. strani 3

Sestanek predsednikov občinskih skupščin in občinskih odborov SZDL

Trzin, 2. julija — Danes so se tu sestali predsedniki občinskih skupščin v gorenjskega območja, da bi se pogovorili o nekaterih aktualnih vprašanjih medsebojnega sodelovanja. Hkrati so se v Trzinu zbrali tudi predsedniki občinskih odborov SZDL Jesenice, Radovljica, Kranj, Skofja Loka in Trzin. Njihova srečanja so že tradicionalna, na njih pa se navadno pogovorijo o skupnem delu in izmenjajo izkušnje. Na sestanku so povabili tudi predsednika občinskega odbora SZDL Kamnik, vendar tokrat ni mogel priti. — 2.

Doslej ugodno

Optimistična pričakovanja tudi za nadaljnji razvoj gospodarstva

Ponedeljkovo četrto redno sejo upravnega odbora gospodarske zbornice okraja Ljubljana je že vodil novi predsednik Janez Nedog. Tokratna seja je bila skoraj izključno namenjena obravnavanju gospodarskega razvoja, saj so na njej člani najprej analizirali pokazatelje o gibanju gospodarstva okraja Ljubljana o pogojih gospodarskega sistema v letu 1961 in 1962, nadalje pa je upravljalni odbor razpravljal tudi o nekaterih prvih podatkih o gibanju gospodarstva v prvem polletju 1963.

Iz sicer obširne analize oziroma problematike v zvezi z gibanjem gospodarstva okraja Ljubljana v pogojih gospodarskega sistema v letu 1961 in 1962 naj povzamemo le to, da je sprememba gospodarskega sistema povzročila tudi spremembe v pogojih gospodarjenja in njihovih stabilnosti. To pa je ustvarilo položaj, ki je ustvaril ustrezno preorientacijo v poslovanju gospodarskih organizacij in iskanju novih perspektiv in novih osnov poslovne politike.

V razpravi o gibanju gospodarstva v prvem polletju letošnjega leta je vidno mesto zavzel prav pereč problem pomanjkanja železniških vagonov in tudi malomarnen odnos nekaterih gospodarskih organizacij do naporov pri reševanju omenjenih težav železniškega transporta. Razprava je analizirala tudi kočljiv položaj usnjarske industrije zaradi pomanjkanja kože.

V celoti pa smo z letošnjim razvojem gospodarstva v ljubljanskem okraju lahko zadovoljni, saj vsi doslej zbrani in analizirani podatki kažejo, da razvoj gospodarstva v okraju na splošno ugodno poteka in da je pričakovati, da bo predvideni obseg

Nadaljevanje na 2. strani 4

Dan borca bomo proslavili na Vodiški planini

Pričakujejo velik obisk

Govoril bo zvezni podsekretar za industrijo Vinko Hafner

- KRANJ, 2. julija — Včeraj je bil v prostorih Gorenjskega muzeja zadnji sestanek koordinacijskega odbora za pripravo osrednje proslave ob dnevu borca, ki bo v četrtek na Vodiški planini, kjer bodo odprli novi PARTIZANSKI DOM. Na dnevnem redu so bile tokrat nekatere organizacijske stvari, predvsem v zvezi z urejevanjem prometa in

TE DNI PO SVETU

KENNEDY NA OBISKU V ITALIJI

Ameriški predsednik Kennedy je prispel na obisk v Italijo. Italija je zadnja država, ki jo bo Kennedy med evropskim popotovanjem obiskal. Na rimskem letališču so ameriškega predsednika sprejeli predsednik italijanske republike Segni in člani nove italijanske vlade.

U TANT V BUDIMPESTI

Generalni sekretar OZN U Tant je pripotoval na tridnevni obisk v Budimpešto. Takoj po prihodu v Budimpešto je U Tant obiskal predsednika madžarske vlade János Kádára.

OBISK FURCEVE

Na uradni obisk v Veliko Britanijo je dopotovala ministrica za kulturo SZ Jekaterina Furcova.

SPORAZUM MED JUGOSLAVIJO IN BELGIJO

V Bruslju so podpisali sporazum med Jugoslavijo in Belgijo o transportu potnikov in blaga v cestnem prometu.

LETALSKA NESREČA

V letalski nesreči, do katere je prišlo v bližini mesta Passo Fundo v Braziliji, se je smrtno ponesrečilo 15 potnikov. Brazilsko potniško letalo se je nenadoma zrušilo na zemljo.

Zlet gorenjskih planincev

Vsa Planinska društva na Gorenjskem se že nekaj časa pripravljajo na ZLET GORENJSKIH PLANINCEV, ki bo 3. in 4. avgusta letos pri Valvasorjevem domu na Stolu.

Društva so izvolila poseben pripravljalni odbor, ki ima nalogo, da organizira celotno izvedbo zleta. Prvotno je bilo zamišljeno, naj bi bil zlet na Završnici pri Zirovnicah, toda prevladovalo je mnenje, da bi se zlet lahko spreminil v navadno veselico in da bi s tem izgubil svoj smisel, zato je bilo kasneje odločeno, da bo zbor pri Valvasorjevem domu.

Znano je že, da bodo v soboto zvečer številne prireditve in kulturni programi ter nekateri govori, kar bo vse skupaj posvečeno letošnjemu praznovanju 70-letnice slovenske planinske organizacije. Organizatorji pričakujejo nekaj tisoč planincev in številne ugledne predstavnike političnega in družbenega življenja. — C.

Ljudje in dogodki • Ljudje in dogodki • Ljudje in dogodki • Ljudje in dogodki • Ljudje in dogodki • Ljudje in dogodki • Ljudje in dogodki

Skrumno povečana slika političnih posnetkov na vzhodni zemeljski polobli kaže precejšnjo naglico premikanja in iskanja širokih posvetov, ki se več ali manj vodijo iz ušesa v uho. Ta povečava posnetkov prhlja iz vzhodnega Berlina, kjer so se ob Ulbrichtovi torli za njegov sedemdeseti rojstni dan zbrali vsi člani vzhodne družine k posvetu v ožjem družinskem krogu. Že ko se je sovjetski premier Nikita Hruščov odpravil iz Moskve, je prevladovalo mnenje, da sovjetski premier s takšno naglico ne odhaja na obisk v Vzhodno Nemčijo, da bi hitro vzpostavil ravnotežje v obiskih, kakaj pri zahodnih Nemcih je bil nekaj dni pred tem na obisku ameriški predsednik Kennedy, ki je mimogrede pogledal prek berlinskega zidu z daljnogledom tudi v vzhodni svet, ampak, da je cilj njegovega potovanja povsem prilagojen odnosom v vzhodnih državah. Hruščov si sedemdesetega rojstnega dne vzhodnonemškega državnika Ulbrichta najbrž ni izbral zato, da

bi plezal po berlinskem zidu, kajti plezanje se med državniško zlo slabo točkjuje. Posredno v svojem drugotnem pomenu je bil obisk v Berlinu morda tudi protutež ameriškemu bratstvu z Nemci, ki je vključujejo le-ninski princip miroljubne koeksistence v generalno linijo sovjetske zunanje politike in se bodo glede zunanje politične ciljev do sledno držali tega pravilnega

skvo in Pekingom, pred bližnjim sovjetsko - kitajskim sestankom niso zmanjšale. Po moskovskih ocenah je vključevanje tega načela postalo pravilo sovjetske zunanje politike. Privrženost miru je dala že lepe rezultate. Takšni tvorni prispevek Sovjetske zveze je pripomogel, da tudi Američani več tako težko ne izgovarjajo besed mirnega sožitja.

Na drugi strani pa so v Moskvi zelo trdno povedali, da takšna zunanje politična smer ne pomeni ideološke vdaje. Mirna koeksistence z državami ne pomeni slabljenja razredne borbe. Ker je ta borba v številnih državah prisotna, to pomeni, da je koeksistence na ideološkem področju že sama po sebi nemogoča in nedopustna. Vendar pa razrednega boja ne gre pojmovati po kitajsko, ki hkrati z njim mečejo v en koš tudi mirno sožitje med narodi. Razredni boj je stvar delavskega razreda različnih držav. Kdor ne verjame v sposobnost delavskih vrst v posameznih de-

želah, ta se tudi veliko ne razume na marksizem. Po teh tihih je prišlo do naglih popotovanj vzhodnih državnikov do berlinskega stikališča. V Berlinu bo vzhodni vrh najbrž dokončno izdelal stališča za teška pogajanja med Pekingom in Moskvo, ki se bodo v juliju začela za izgladitev ali poglabitev sedanjih razlik. Po tezah, ki so jih Kitajci poslali v Moskvo je mogoče sklepati, da Kitajci v razgovorih ne zahtevajo samo sprejetja njihovih stališč, temveč vedno bolj vidno mečejo rokavico Moskvi v obraz, ki naj bi pomenila vabilo na dvoboj. Kitajci Moskve ne nagovarjajo samo, da bi sprejela svoja stališča, temveč iščejo med njimi zavestne sile, ki bi strmooglavile sedanje vodstvo. V tem grmu torej tiči kitajski zajec. Vendar pa je po splošni podpori, ki jo ima sedanje sovjetsko vodstvo, mogoče zanesljivo trditi, da iz te moke ne bo kruha. Kitajci se pred svetom že nekaj let vedejo kot alon v te govitli s porcelanom.

Vzhodni popotniki

Ljudje in dogodki • Ljudje in dogodki • Ljudje in dogodki • Ljudje in dogodki • Ljudje in dogodki • Ljudje in dogodki • Ljudje in dogodki

Obisk pionirjev iz petih mest

KRANJ, 2. julija — Večera zjutraj so dopotovali v Kranj skupine pionirjev iz Pule, Zagreba, Titograda, Bitole in Zemuna. V vsaki skupini je po šest pionirjev in en vzgojitelj, v Kranju in drugih krajih Gorenjske bodo preživeli štirinajst dni. Njihov obisk je v sklopu medmestne zamenjave otrok; organizator tega so zveze društev prijateljev mladine. V tem času so tako tudi skupine pionirjev iz Kranja odpotovale v nekatera omenjena mesta.

Program bivanja pionirjev iz bratskih mest pri nas je prilagojen težnji, da bi spoznali čimveč naših krajev pa tudi ljudi. Tako si bodo ogledali Bled, Begunje in Drago, Bohinj, Kranjsko goro, Poljuno, bolnico »Franja«, nekaj kranjskih tovarn in druge kraje — znane iz NOB ali pa po turističnih in drugih znamenitostih.

Sinoči so pionirje in njihove voditelje obiskali predstavniki občinske skupščine in Socialistične zveze. — S.

Otvoritev labora »Bratstva in enotnosti«

LESCE, 2. julija (po telefonu) — Danes so ob Šobečevem bazarju pristavovali otvoritvi labora »Bratstva in enotnosti« udeleženci Črne gore, Hrvaške, Srbije, Makedonije in Slovenije. Zbralo se jih je okoli 110. Slavnostni otvoritvi so prisostvovali tudi številni gostje in med njimi tudi predsednik centralnega komiteja ZMS TONE FLORJANCIC, ki je pozdravil tabornike in poudaril pomembnost združevanja mladine. Slavnost so nato dopolnili taborniki s kulturnim programom. — B. S.

Izšla je nova številka »Občana«

34. številka »Občana« prinaša na naslovni strani članek Ludvika Rapoše Položaj okraja po ustavi SRS. Franc Gašperlin piše o tem, kako se jeseniška občinska skupščina seznanja s problematiko svoje komunne, Leopold Krese pa ugotavlja v članku vse večji vpliv ekonomskih enot na rezultate analize republiškega sveta sindikatov Slovenije o razvoju samoupravljanja v delovnih organizacijah. Prispevka Stanovanjska izgradnja v ljubljanskem okraju in Problemi urbane obnove mesta sta izpod peresa Vinka Mlakarja, Fran Rupret piše o gospodarjenju s stanovanjskim fondom, Dolica Bošnjanič pa o zdravstvenih kolektivih in družbi. Sledita članka Lojzeta Jakopiča Nerazumljivo početje in Načela Groma Statuti — podobe razvoja in odnosov v naših komunah. Več prispevkov je s področja šolstva, kulture itd. »Občan« prinaša tudi sestav skupščine SRS.

Nadaljevanje s I. strani

1 Ocena ustavne in volilne dejavnosti

stanarin in o uporabi ter gospodarjenju s sredstvi stanovanjskih hiš. Prav tako kakor v našem gospodarstvu želimo tudi na drugih področjih čim dosledneje uveljaviti princip delitve dohodka. Čeprav predstavljajo stanovanjska posest izrazito potrošnja, je vendar po svojem kvantitativnem obsegu toliko, da je uveljavljanje ekonomskih odnosov tu izredno pomembno. Dolež se je stanarina delila v glavnem v razmerju 50:50 na amortizacijo in hišni sklad, le v nekaterih izjemnih je lahko ObLO menjal ta odlok v korist hišnih skladov do 60 odst. Tako so bile administrativno ustvarjene skupine revnih in bogatih hiš. Zato je bilo v povprečju gospodarjenje s stanovanjskimi hišami slabo, v novih pa neracionalno. Hišni sveti starih hiš ob taki situaciji praktično niso mogli opravljati nujnih popravil, kar je hišne svete v precejšnji meri pasiviziralo.

2 Pomembni sklepi

gleda odkupnih cen (le-te bi morale čimprej biti enake v vseh občinah ljubljanskega okraja), vzdrževanja gozdov in ostalih kooperativnih obveznosti. Glede prenosa gozdov družbene lastnine in izvajanja ureditvenih načrtov v zasebnih gozdovih od KZ na GG Kranj, pa naj omenimo, da je bila sklenjena z občinsko skupščino pogodba, ki obsega določene obveznosti GG Kranj v skofjeloški komun. Dalje je bilo sprejetih pet odlokov s področja stanovanjske problematike itd. Občinska skupščina je sprejela tudi sklep, da se v Železniki ustanovi obrtno podjetje NI-KO.

Med vsemi sprejetimi odloki s področja stanovanjskega gospodarjenja je v nedvomno najpomembnejši odlok o notranji delitvi

stanarin in o uporabi ter gospodarjenju s sredstvi stanovanjskih hiš. Prav tako kakor v našem gospodarstvu želimo tudi na drugih področjih čim dosledneje uveljaviti princip delitve dohodka. Čeprav predstavljajo stanovanjska posest izrazito potrošnja, je vendar po svojem kvantitativnem obsegu toliko, da je uveljavljanje ekonomskih odnosov tu izredno pomembno. Dolež se je stanarina delila v glavnem v razmerju 50:50 na amortizacijo in hišni sklad, le v nekaterih izjemnih je lahko ObLO menjal ta odlok v korist hišnih skladov do 60 odst. Tako so bile administrativno ustvarjene skupine revnih in bogatih hiš. Zato je bilo v povprečju gospodarjenje s stanovanjskimi hišami slabo, v novih pa neracionalno. Hišni sveti starih hiš ob taki situaciji praktično niso mogli opravljati nujnih popravil, kar je hišne svete v precejšnji meri pasiviziralo.

3 Izkoristiti moramo vse možnosti

pomenile velik gospodarski potencial. Nujno bo treba zagotoviti enakomeren in hitrejši razvoj teh panog gospodarstva, kajti od tega bo odvisno bodoče zaposlovanje žensk, ki v jeseniški občini dosega le nekaj na 2 polovico republiškega povprečja od skupnega števila zaposlenih, pa tudi rešitev vprašanja, koliko časa bodo še številne družine stanovale v barakah, kdaj bodo odstranjene ruševine iz središča Jesenice, koliko sredstev bo za kulturo, šport in druge dejavnosti.

V nadaljevanju so izvolili 13 svetov in 3 komisije, ki jih sestavljajo nekateri dosedanj

predvsem pa novi vidnejši in priznani delavci po posameznih panogah dejavnosti. Razprava o ukinitvi sklepanja zakonskih zvez na sedežih krajevnih uradov je bila na dnevnem redu zato, ker je bilo v zadnjih letih na teh uradih sklenjenih vedno manj zakonskih zvez in je večina zakoncev sklepala zakonsko zvezo na sedežu jeseniške ali s pooblaštilom na sedežu kake druge občine. Po krajši razpravi je bil sprejet sklep, da se bodo sklepane zakonske zveze v območju vseh krajevnih uradov na sedežu občine Jesenice. — U.

4 Doslej ugodno

proizvodnje in storitev do konca leta vsakega dosežen. Zlasti ugodne rezultate dosegata industrija kot naša najpomembnejša gospodarska panoga. V preteklih petih mesecih so industrijska podjetja kljub dolgi in ostri zimski ceni, ki je oteževala redno izpolnjevanje planjskih nalog, povečala proizvodnjo v primerjavi s istim obdobjem preteklega leta za 11 odstotkov. Tudi v kmetijstvu se posledice ostre zime počasi ublažujejo in tudi zakasnela spomladanska setev ne bo bistveno vplivala na količino pridelka.

Tudi gradbena dejavnost se je nadalje povečala in zmogljivosti gradbenih podjetij so polno zaposlene. Zaradi povečanja gradbene dejavnosti pa že primanjkuje osnovnih gradbenih materialov, zlasti opečnih elementov, cementa in lesa.

V železniškem prometu pa je že omenjen problem prepočasne kroženja vagonov. V tem pogledu nam primanjkuje ustreznih predpis, da je prejemnik dolžan razložiti vagon v šestih urah uradnega delovnega časa na železnici in ne v šestih urah, ko je prispel tovor na razkladalno postajo.

Tudi promet v trgovini se odvíja normalno, značilni zanj pa so sezonski vplivi. V turizmu pa se je zlasti povečal izletniški turizem. — P.

NESREČE

VOZIL JE BREZ VOZNIŠKEGA DOVOLJENJA

V nedeljo ob 13.20 se je na cesti I. reda na Zlatem polju v bližini bencinske črpalnice prevrnil osebni avtomobil LJ 53-44, ki ga je vozil Gašper Fajfar. Vozil je iz Naklega proti Kranju in pri črpalnici hotel prehiteti tovornjak, v tem pa je iz nasprotnne smeri pripeljalo drugo vozilo. — Fajfar je močno zavr, zaradi česar se je avtomobil prevrnil. Pri tem se je njegov sopotnik Andrej Dolinar lažje ponesrečil, na vozilu pa je ocenjena škoda na 200.000 dinarjev. Ker je bil Fajfar brez voziškega izpita, mu je bila preprečena nadaljnja vožnja.

VOZIL JE V PREKRATKI RAZDALJI

Na Cesti Staneta Zagarja v Kranju je trčilo motorno kolo KR 11-147 (voznik Franč Mešič) v osebni avtomobil KR 11-80 (voznik Jože Močnik). Osebni avtomobil je vozil iz Britofa proti Kranju in zavijal v desno, za njim pa je v prekratki razdalji pripeljal motorist in se zaletel vanj. Motorist se je pri padcu lažje ponesrečil, na vozilih pa je škoda za okoli 53.000 dinarjev.

VINJEN STROJEVODJA

V nedeljo zvečer je na vlečnem tiru jeseniške železniške postaje iztirila lokomotiva št. 2925. Strojvodja Alojz Wolf je vlekkel lokomotivo na slepi tir 13 naloženih vagonov in zadel v grudo brcan, ker je prepozno zaviral. Bil je vinjen in so ga odpeljali na odvoz krvi. Škoda je minimalna.

TEŽJA POSKODBA MOPEDISTA ZARADI VINJENOSTI

V ponedeljek ob 15.30 je na cesti II. reda Ljubelj—Tržič okoli 800 m od predora mopedist Branko Istenič zaradi velike hitrosti in vinjenosti zapeljal s ceste in se prevrnil ter oblezel v nezavesti. Pri padcu je dobil pretes možganov in še več drugih poškodb po telesu.

VINJENA MOPEDISTA

V ponedeljek zvečer okoli 20. ure so varnostni organi na Jesenicah preprečili nadaljnjo vožnjo dvema vinjenima mopedistoma, ki sta vozila po Cesti maršala Tita. Bila sta to parketar Stanko Pirman (1933) in Anton Cerar (1937), zaposlena v ljubljanski parketarski zadrugi.

USODEN GOSTILNISKI PRETEP

V jeseniški bolnišnici je v ponedeljek okr. 6. ure zjutraj umrl za ranami Bogo Seljak, doma iz okolice Zirovnice. Pokojini je dobil več udarcev med pretepom, ki je bil v noči od nedelje na ponedeljek v gostilni »Stol« v Zirovnicah. Zadevo še raziskujejo.

UTOPLJENEC NA BREGU SAVE

V nedeljo dopoldne je Franc Porenta našel na bregu Save pod jezom Porentove žage truplo neznanega moškega. Ugotovljeno je bilo, da je utopljenec Jernej Krizaj, 48, doma iz Cegelnice II pri Naklem. Krizaja so pogrešali od torka 25. junija letos, ko se je s kolesom odpeljal z doma. Istega dne so našli ob bregu Save njegovo kolo, v nedeljo pa njegovo truplo.

Vreme

VREMENSKA SLIKA

Dotok toplih zrčnih gnot z jugozahodnimi vetrovi se počasi pomika proti vzhodu. Za njimi pa doteka nekoliko hladnejši zrak, vendar se vreme ne bo bistveno izpremenilo.

IZGLEDI ZA DANES IN JUTRI

Deloma sončno vreme s spremenljivo oblačnostjo. V popoldanskem času močne krajevne plohe in nevihte.

STANJE VREMENA V TOREK OB 13. uri

Ljubljana 26 stopinj; Planica 23 stopinj; Lesce-Bled 25 stopinj, zaradi pritisk 1014 milibarov, pritisk pada; Jezersko 22 stopinj in Triglav-Kredarica 8 stopinj Celzija.

Prihod udeležencev na proslavo dneva borca na Vodiški planini 4. julija 1963

Odbor za proslavo dneva borca na Vodiški planini

Iz naših komun

Na kratkem valu

● **LESCE** — Minuli teden je bilo v tovarni Veriga posvetovanje o problemih proizvodnje vijakov. Razpravljali so o programu razvoja vijakarne industrije v prihodnjih obdobjih.

● **RADOVLJICA** — V ponedeljek, 1. julija, je bil v Radovljici plenem občinskega sindikalnega sveta. Udeleženi — član plenuma — so obravnavali rezultate gospodarjenja v prvih petih mesecih 1963. Analizirali so dosežena prizadevanja pri reorganizaciji strokovnih sindikatov. Odločili pa so se tudi za nekatere kadrovske spremembe.

● **BEGUNJE** — Tovarna Elan kljub sezonskemu značaju dela proučevala proizvodni načrt. Letošnja proizvodnja je za 38 odstotkov večja od lanske v petih mesecih. To pa zato, ker so pravočasno sklenili pogodbe za izvoz obremen pa so proizvodnjo dobro startali. Zanimivo so številke, ki nam kažejo naglo povečanje izvoza smuči ter porasti kvalitete in cene za par smuči. Izvoz smuči se je gibal takole: v letu 1960 so izvozili 40.670 parov smuči in skupni vrednosti 295.500 dolarjev, v letu 1962 so izvozili že 54.370 parov za 499.000 dolarjev, letos pa bodo po že sklenjenih pogodbah prodali v tujino 66.800 parov v vrednosti 754.000 dolarjev.

● **BLED** — V letošnjih mesecih od januarja do vključno maja se je močno povečalo število gostov in nočnin v radovljiški komun. Lansko leto je bilo v tem času pri nas 57.026 gostov, letos pa 63.924 ali za 10 odstotkov več. Zanimivo je, da samo povečanje števila tujih gostov znaša od 10.108 na 14.894 ali za 46 odstotkov, medtem ko se je obisk domačih gostov povečal v teh petih mesecih le za 2 odstotka. Od obojnega števila turistov so zabeležili največ obiska na Bledu in v Bohinju. Upostevati pa je treba, da so bili to šele predsezonski meseci.

Reorganizacija sindikatov v radovljiški občini

Pomembnost obveščanja

RADOVLJICA — Pri občinskem sindikalnem svetu Radovljica so minuli teden na posebni ustanovni konferenci izvolili nov odbor sindikata za industrijo. S tem je dokončno opravljena reorganizacija in ustanovitev strokovnih sindikatov za vse tri glavne dejavnosti gospodarstva in družbenega življenja: za storitvene stroke, za družbene službe in za proizvodne panoge. O dosežanih organizacijskih spremembah in o nadaljnjem koordiniranem delu vseh treh novih odborov bo v kratkem razpravljala razširjeni plenem OBSS.

V zadnjih letih smo na področju gospodarstva že pridobili precej izkušenj v samoupravljanju in v delitvi dohodkov. To nam omogoča, da bomo v bližnji prihodnosti lahko dokončno izoblikovali popolnejši sistem delitve, ki bo v največji meri upošteval delež vsakega posameznika v skupnem prizadevanju kolektiva in ga tudi primerno stimuliral. Mnogo pa je še pomanjkljivosti, ki otežujejo intenzivnejše sodelovanje vseh članov delovne skupine ali ekonomske enote. Delni vzrok temu je tudi neznanost ali celo netočna obveščanja članov

kolektiva o gibanju proizvodnje in o gospodarskih dosežkih celotnega podjetja kakor tudi posameznih enot. Prav z boljšim in stalnim ter pravočasnim obveščanjem bi zbudili večje zanimanje upravljavcev. Tudi spretnejše poslovanje računovodstva bi s točnimi in pravočasnimi preglednimi obratnimi prihodnjimi k boljšemu obveščanju članov kolektiva.

Razgovori o pripravah statutov delovnih organizacij so bili na skupščini precej splošni. Iz razprave smo lahko ugotovili, da so v večini primerov komisije storile zelo malo. Le dve podjetji sta

že izdelali osnutke, medtem ko se drugod še niso lotili dela dovolj resno ali pa se ukvarjajo s pripravo statutov le posamezniki. Pri GG Bled so organizirali široko razpravo o statutih, v katero so zajeli člane kolektiva, na razgovor pa so povabili strokovnjake. Na skupščini so odločno zavrnili mnenje, da bi kako podjetje lahko sestavilo svojo notranjo zakonodajo po tujem vzorcu, ne da bi pri tem zajelo specifičnosti lastnega podjetja. Razprave o statutih bi morale razgibati vse člane delovnega kolektiva.

Nadaljnja krepitev strokovnih služb in njihovo usposabljanje za večjo poslovno učinkovitost je pomembna naloga sindikalnih organizacij. Le-te se bodo morale odločno zavzemati, da se okrepijo tehnične, komercialne in druge službe z najboljšimi kadri. V vsakem primeru bi morali preiskrbeiti za njihovo namestitve, hkrati pa s pravilno delovno organizacijo izkoristiti delovno sposobnost slehernega strokovnjaka in vsakega člana delovnega kolektiva.

Na skupščini je bilo izrečenih še vrsto zelo tehtnih misli. Govorili so o poslovnem združevanju sorodnih strok in dejavnosti, da bi z združenimi silami dosegli večji učinek. Pri takšnih prizadevanjih je včasih preveč okostenelosti in neutemeljenih predsodkov, ki ovirajo napredek v tej smeri. J. B.

Težave »Plamena« so objektivne narave

KROPA — Pred dnevi so tovarni vijakov »Plamen« v Kropi obiskali predstavniki občinske skupščine Radovljica, da bi v razgovoru z vodilnimi delavci podjetja ugotovili poglavitne vzroke, ki so onemogočili izpolnitev družbenega plana v prvih petih mesecih.

Tovarna je v zadnjih nekaj mesecih rekonstruirala in razširila svoje obrate. Z novimi napravami pa letos v prvih petih mesecih niti količinsko niti vrednostno ni izpolnila proizvodnega plana. Ali so vzroki za to subjektivne ali objektivne narave?

Prvi meseci letošnjega leta so še vedno potekali v znamenju zaprtega trga za vijakno blago. S tem v zvezi je bilo podjetje posebej prizadeto, ker ni bila dobavljena večja količina valjane žice prav za asortiment, ki bi ga lahko prodali.

Zaradi pomanjkanja delavcev — kvalificiranih in nekvalificiranih,

ki so ob lanskem zastoju na trgu vijakov zaoščali podjetje, je bil procent izkoriščanja kapacitet mnogo manjši, kakor pa je normalno. Poseben problem je tudi pomanjkanje ključavničarjev-orođarjev, ki naj bi v zadostni količini izdelovali potrebna orodja. S tem v zvezi je treba omeniti, da so stali avtomati za proizvodnjo vijakov manjših dimenzij, za katere so potrebna orodja iz posebnega trdega materiala. Zanje je podjetje Jugorapid iz Zagreba uspelo iznosovati restriktivno na uvoz, z dobavo naročila tovarne Plamen pa je zavlačevalo več kot pol leta, potem pa je naročilo zavrnilo.

Pr eden je bilo vse urejeno za uvoz teh orodij, je minilo zopet nekaj mesecev. Zastala je dobava strojev za rezkanje utorov. Tako so tudi visoki fiksni stroški bremenili dober finančni uspeh podjetja. In kako rešujejo navedene probleme? V marcu se je stanje na trgu izboljšalo, prišla so nova naročila, zaposlili so 31 novih delavcev, ki jih je treba sicer še priučiti, čež nekaj tednov pa bo sledila dobava orodij za proizvodnjo malih dimenzij, a tudi glede dobave materiala je situacija mnogo boljša.

Kar pa se tiče proizvodnje visoko kvaliteten vijakov (narejeni so že poizkusi in prve dobave so tu), se bo položaj izboljšal z nabavo nove peči za kaljenje, pa tudi z dopolnitvijo visoko kvalificiranih tehničnih kadrov, ki jih podjetje študentira.

V podjetju se nadejajo, da se bo položaj izboljšal in da bodo problemi, ki so zavrlj izpolnitev plana v prvih petih mesecih, čeprav so objektivnega značaja, do konca leta odpravljani; tako bo start v novo poslovno leto normalen. — B. Praprotnik

Razdelili bodo odlikovanja

Radovljica, 3. julija — Zvedeli smo, da bo **ObO ZB Radovljica** skupaj s krajevnimi organizacijami organiziral množični odhod na **Vodiško planino**, kjer bo jutri slavnostna otvoritev »PARTIZANSKEGA DOMA«. Mnogi bodo na Vodice odšli s svojimi avtomobili in avtobusi, medtem ko bodo prebivalci Kropce, Kamne gorice in okoliških kraljev šli večinomna peš.

V dneh praznovanja bodo krajevne organizacije ZB v radovljiški komun razdelile zaslužnim borcem in aktivistom NOV odlikovanja. V počastitev dneva borca pa bo **ObO ZB** priredil v Bohinjski Bistrici. — B.

Albin Polajnar razstavlja na Bledu

Bled, 2. julija — V razstavnih prostorih festivalne dvorane je bila danes otvoritev razstave del akademskega slikarja **Albina Polajnara**, profesorja likovnega pouka na osnovni šoli v Bohinjski Bistrici. Likovna komisija sveta Svobod Radovljica, prireditelj stalnih in sezonskih prireditev na Bledu, je že izdelala seznam razstav za letošnji čas. Omenjena razstava, ki je že četrta po vrsti, bo odprta do 16. julija. — J.

Dela pri gradnji vodovoda v Podnartu hitro napredujejo. Pri vodovodnem podjetju v Kamni gori, ki izvaja ta dela, pravijo, da bo voda po ceveh stekla še pred zimo.

Tudi na gimnaziji in poklicni šoli lepi uspehi

Jesenice — Pred kratkim so zaključili z izpiti tudi na jesenski gimnaziji in na jesenski poklicni industrijski šoli. Od 47 kandidatov, ki so se prijavili k zaključnemu izpitu na gimnaziji, je opravilo izpit uspešno 44 kandidatov, medtem ko so bili trije odloženi za jesenski rok. Izpit je opravilo z odličnim uspehom 5 dijakov, s prav dobrim 13. Tudi letošnji zaključni izpiti na jesenski gimnaziji so pokazali, da sedanja oblika ni primerna, ker je preozka, in da je potrebna širša oblika zaključnih izpitov na gimnazijah. Na poklicni industrijski šoli, ki je letos prvič uvedla zaključne izpite po načinu drugostopenjskih šol, pa je opravilo zaključni izpit 41 kandidatov; medtem ko sta bila dva odložena za jesenski rok. Odlični uspeh sta dosegla 2, prav dobre pa je doseglo 26 itd. Na poklicni šoli pa so ugotovili, da je novi način opravljanja izpitov primernejši. — U.

Piknik delovnih kolektivov

RADOVLJICA, 3. julija — V počastitev praznovanja dneva borcev bo turistično transportno biro Jugoslovanskih železnic iz Ljubljane priredil veliko srečanje delovnih kolektivov. Piknik delovnih kolektivov bo jutri — na dan borca — v Podvinu. — S.

Ob Savi Dolinki

● **NA JESENICAH** je bil večeraj pop. razširjeni plenem Obk ZMS. Razen članov plenuma so se ga udeležili tudi predstavniki občinske skupščine ter družbenih in političnih organizacij. Poslušali so referat »Nekatere problemi šolanja, izučevanja in izobraževanja mladine na področju jeseniške komun«. —

● **NA JESENICAH** bodo podelili v okviru praznika dneva borca 740 udeležencem narodnosvobodilne vojske odlikovanja, ki jih je poslal občinskega odbora ZB kabinet za odlikovanja. Dva bosta odlikovana z redom parizanske zvezde III. stopnje, šest z redom bratstva in enotnosti II. stopnje, 30 z redom za hrabrost itd.

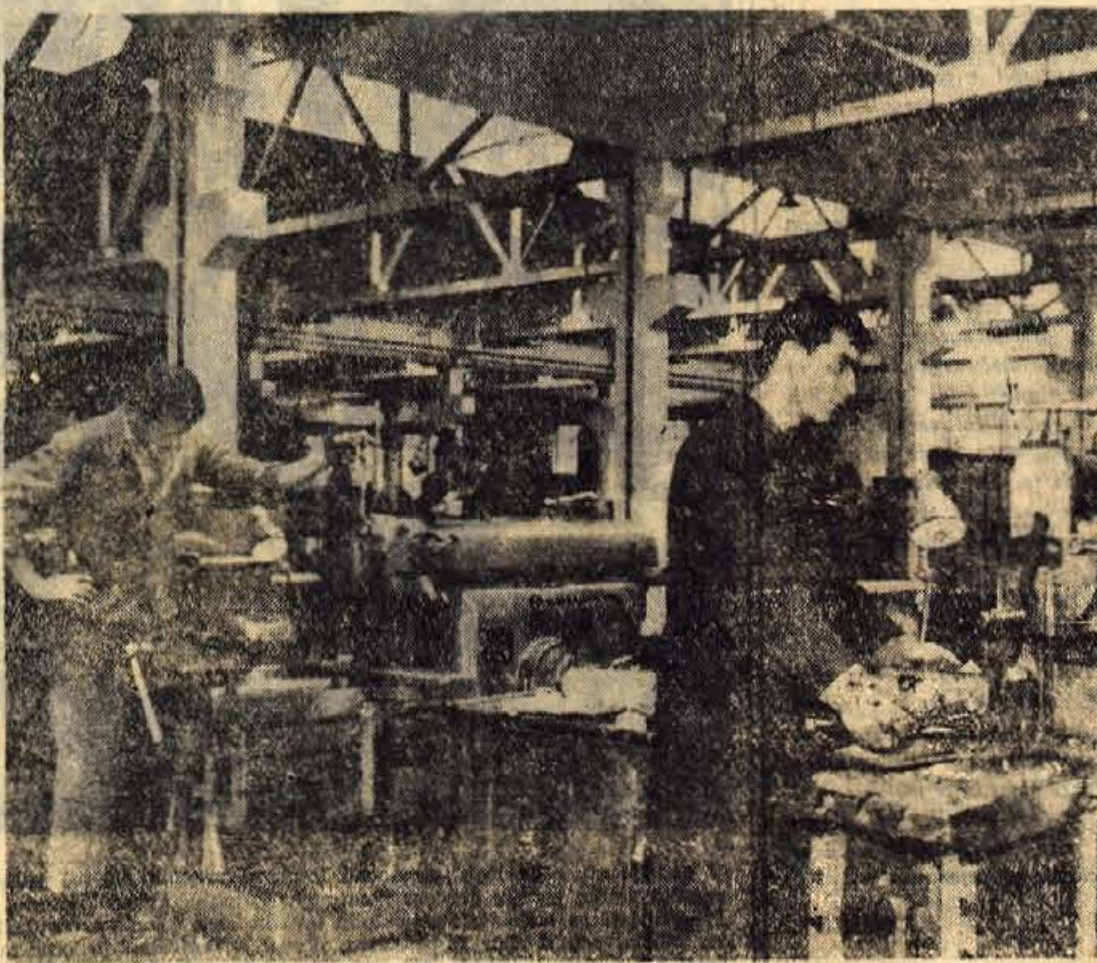
● **V ŽELEZARNI NA JESENICAH** zaostrujejo postopek proti neopravičenim izostajanjem. V valjarni 1300 so sklenili glede na pomanjkanje delavcev zavzeti strožje stališče. V prihodnje bodo odpovedali delovno razmerje vsakomur, ki bo imel v letu 7 neopravičenih izostankov, pa čeprav v daljših presledkih. Upajo, da bodo s tem ublažili probleme okrog pomanjkanja delavcev.

● **NA JESENICAH** je razen poklicne gasivske čete Železarnice Jesenice tudi prostovoljno gasivsko društvo Jesenice-mesto. Le to obstaja že 70 let in bo praznovalo v nedeljo svojo 70-letnico. Dopoldne bo na Jesenicah sprejem gostov, parađa in zborovanje, ob zaključku pa bo nastop poklicnih in prostovoljnih gasivcev pri samskem domu na Plavžu. Popoldne pa bodo organizirali izlet na Planinc pod Golico.

● **NA MEZAKLIH** so akoraj vsak dan skupinski izleti, ki jih organizirajo razne organizacije in tudi ustanove. Posebno obiskana pa je v letošnjem letu Mežaklja ob nedeljah. Videti je, da postaja Mežaklja vse bolj privlačna spriču leno uspešenega počitniškega doma s solidno postrežbo in predvsem zaradi usposobljene ceste za avtomobile in avtobuse. Mežaklja je danes dosegljiva v 20 minutah.

Pohod v Cerkno

Občinski odbor ZB in ZROP ter druge politične in družbene organizacije v Radovljici so že priče s pripravami na pohod v Cerkno, ki bo 8. septembra. Pred kratkim je bil že drugi sestanek pripravljalnega odbora, na katerem so izbrali štab združenega odbora, v okviru katerega so bodo pohoda udeležili bivši borci Cankarjevega in VDV bataljona ter pripadniki predvojaške vzgoje. Da bi bila udeležba in organizacija dobri, so že določili pot pohoda in pričeli s potrebnimi pripravami. — N. R.

Kroparski žebjarji (ki pa sedaj niso več samo žebjarji) delajo v popolnoma drugačnih prostorih, kot so delali njihovi predhodniki. Na sliki: delovna mesta v novem obratu Plamena

Solski odbor poklicne šole za kovinsko in elektrotehniško stroko v Kranju, Cankarjeva 2

razpisuje delovno mesto

HISNIKA

Pogoji: kvalificiran mizar ali kvalificiran kovinar. Na razpolago je dvosobno stanovanje. Osební dohodki po pravilniku.

Nastop službe po možnosti 1. septembra 1963.

Ponudbe pošljite na naslov: Poklicna šola kovinarske in elektrotehniške stroke, Kranj, Cankarjeva ulica 2.

OBVESTILO

OBVEŠČAMO VSE GOSPODARSKE IN DRUGE ORGANIZACIJE TER DRŽAVNE ORGANE IN ZAVODE, ki uporabljajo pri nakazilih obrazce, predpisane za proračunske komiteje, da so na sedežih podružnic NB na območju našega zavoda, to je v Kranju, škofji Loki in Trzinu na razpolago novi prenosni nalogi za plačilo prispevkov za socialno zavarovanje (Obr. 70/a) in novi virmanski proračunski nalogi za plačilo prispevka za socialno zavarovanje (obr. 1151/a).

Vse zavezanec opozarjamo na to, da morajo od 1. julija 1963 dalje uporabljati nove prenosne naloge in virmanske naloge za plačevanje prispevkov za socialno zavarovanje. Pristojne SDK bodo brezpogojno zavračale vsa plačila prispevkov za socialno zavarovanje, če ne bodo nakazani na novih obrazcih 70/a in 1151/a.

KOMUNALNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE KRANJ

Komisija za sprejem in odpovedovanje delovnih razmerij pri podjetju

SAP - Ljubljana,
poslovna enota »Gorenjska«
Kranj

razpisuje prsto delovno mesto

SEFA OBRATA SERVISOV

Pogoji za razpisano delovno mesto so:

1. strojni inženir s 3-letno prakso na delovnem mestu;
2. strojni tehnik od 5- do 10-letno prakso na delovnem mestu.

Plača po pravilniku o delitvi osebnega dohodka. Pismene ponudbe pošliti komisiji za sprejem in odpovedovanje delovnih razmerij pri podjetju SAP-Ljubljana, poslovna enota »Gorenjska«, Kranj.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

PARTIZANSKA ZAPRISEGA (Ive Subic, 1963), slika v PARTIZANSKEM DOMU na Vodiški planini, kjer bo v četrtek osrednja proslava ob DNEVU BORCA

Iz naših komun

Za večjo produktivnost

Akcija naj bi bila trajna! — Ta misel je bila med drugim izražena na nedavnem posvetu, ko so se na pobudo ZMS v LTH v Skofji Loki zbrali številni predstavniki ekonomskih enot, organov samoupravljanja in uprave te gospodarske organizacije. Sestali so se namreč z namenom, da bi razpravljali o možnostih vključevanja oziroma izvajanja tekmovanja za dvig produktivnosti dela, ki ga je med aktivni ZMS gospodarskih organizacij razpisal ob sodelovanju društva izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav OK ZMS Ljubljana, in sicer v počastitev proslavljanja 20-letnice prvega kongresa Zveze slovenske mladine.

Akcija za dvig produktivnosti dela nikakor ne sme iti mimo dobro izdelanega perspektivnega plana podjetja, ki naj temelji na analizi tržišča, kakor tudi ne mimo dobre kadrovske politike, ki naj bi omogočila boljši sistem strokovnega izobraževanja, in ne brez povečanega prizadevanja za uvajanje znanstveno-raziskovalnega dela v proizvodnjo itd. Prav zato so bile nedvomno pomembne besede, ki so bile izrečene na tem posvetu: čeprav je mladina pobudnik te akcije, ne sme ostati sama, zakaj to mora postati akcija celotnega kolektiva.

Morda ne bi bilo odveč, če bi našli nagrade, ki bodo ob koncu tekmovanja (20. decembra 1963) podeljene najboljšim aktivom in posameznikom. Za aktivne ZMS je predviden za prvo nagrado televizijski sprejemnik — ekran 59, za drugo prav tako televizijski sprejemnik — vendar z ekranom 53 — in za tretjo radioaparati z gramofonom. Za posameznike pa: skuter Pretis NSU, moped colibri in Rogovo športno kolo. — St. S.

Priprave za krajevni praznik

Senčur — V minulem tednu so se krajevne politične in družbene organizacije Senčurja — oz. območja bivše občine Senčur — pričele pripravljati na letošnji krajevni praznik, ki ga bodo praznovali od 14. do 22. julija.

Ves teden bodo športne, kulturne in zabavne prireditve. Pomemben delež pri programu bo dalo letos AMD, ki bo na nedeljo kot uvod v praznovanje razvilo tudi društveni prapor, nadalje bo izvedlo propagandno paradno vožnjo, v kateri bo predvidoma sodelovalo okoli 400 motornih vozil. Zelo pester program pa pripravljajo tudi športno društvo, gasilci, strelci in politične organizacije. — R.

Še vedno pomanjkanje kvalitetnih kož

V tovarni usnja Runo Tržič se tudi letos, čeprav v nekoliko spremenjeni obliki, pojavljajo

Največ izvoza v poletnih mesecih

V podjetju Tekstilindus Kranj menijo, da bodo pretežni del svojega izvoza realizirali v poletnih mesecih; to je v juniju, juliju in avgustu. Do konca maja — to je v prvih petih mesecih — pa je podjetje izvozilo dobro četrtino postavljenega plana. V tem obdobju je vrednost proizvodnje porasla v primerjavi s prvimi petimi meseci leta 1962 za 11 odst. Ta mesec bodo v posameznih obratih podjetja Tekstilindus nastopili kolektivni oziroma izumenski dopusti ter potreben remont. Vendar je vse to v internem planu podjetja predvideno.

Glede oskrbe z uvoženim proizvodnim materialom se je položaj zadnje čase izboljšal, ker je banka odobrila dodatna devizna sredstva. Proizvodnja zelo odvisno različnih izvori bombaža. Pri nas namreč tudi ni mogoče dobiti enotne barve za 20.000 metrov tkanin. Celofana ni mogoče dobiti v vsej državi. V tovarni je zato ogroženih poldrugi milijon metrov tkanin. Prav tako je ponovno postalo pereče vprašanje faktorja pri izvozu, ker svetovne cene na tekstilnem trgu počasi padajo. Zanimiv je podatek, da delajo v zunanjem svetu tovarne že na 64 statveni sistem, medtem ko je pri nas povprečje le na šestih avtomatih.

Tekstilindus bo rekonstruiral tkalnice in tako postopoma opravil kompletno avtomatizacijo obrata. Prav od te rekonstrukcije pričakuje delovni kolektiv znatno povečanje storilnosti, spremembo asortimenta v korist finalnih tkanin in izboljšanje kvalitete. Vse to pa mora prispevati predvsem k večjemu izvozu. — P.

Nadaljnji razvoj turizma in gostinstva

KRANJ — Na zadnji seji občinskega sveta za turizem in gostinstvo so člani razpravljali o sedanjih razmerah v turizmu in obravnavali nekaj načel, po katerih naj bi v nadaljnji razvoj. Tako naj bi v prihodnje obveljala politika določevanja enakih obveznosti državljanov in zasebnega gostinstva, sektorja do družbene skupnosti, razvoj pa naj bi bil pripravljen z dobrimi vsestranskimi analizami. Investiranje in poslovanje turističnih gospodarskih organizacij je treba gledati skozi prizmo rentabilnosti, pri tem pa ne pozabljati na povezovalne z ostalimi dogajanjem v komunih.

Kot primer za to so med drugim navajali tudi gradnjo letališča na Brnikih. V zvezi s tem bo svet moral razmišljati o ureditvi turističnih in gostinskih objektov na tem območju.

Dan boreca v tržiški občini

LOM — V tržiški občini bodo jutrišnji praznik DAN BORCA proslavili z zborovanjem v znani partizanski vasi Lomu. Danes zvečer se bodo v Tržiču zbrale partizanske patrulje, ki bodo potem odšle proti Lomu. Na poti bodo udeleženci pohoda položili vence na spomenik padlim borecem, ustavili pa se bodo pri Tiču, kjer bo partizanski večer ob tabornem ognju. Jutri zjutraj bo iz Tržiča in okoljskih vasi množični odhod v Lom, kjer bo dopoldne ob 10. uri slavnostno zborovanje.

Hkrati se v Tržiču pripravljajo na praznovanje dneva boreca na Vodiški planini oziroma skrbijo, da bo tudi iz tržiške občine na osrednji proslavi dobra udeležba.

Naslednjo nedeljo bo spominska proslava v Cegelah, kjer bodo ob 21. obletnici ustrelitve talcev preuredili tudi tamkajšnji spomenik in priredili žalno slovesnost. — Z.

V teh dneh tovarna kos in srpov Tržič premešča stroje iz starega obrata II v nov objekt. Takoj za tem bodo staro stavbo porušili, saj bo na njenem mestu stala nova stolpnica

V nedeljo so v Goričah praznovali krajevni praznik. Ob tej priložnosti so v Tenetišah odkrili spominsko ploščo padlim borecem Vladimirju Požgaju, Francu Betonu, Pavlu Ažmanovi in Pavlu Bartelu. Pri proslavi so sodelovali pripadniki mladinskega odreda predvojaške vzgoje iz Tržiča, krajska godba na pihala, pevski zbor iz Tržišča, učenci s Trastenika in predstavniki sosednjih krajevnih organizacij ZB s prapori. Slavnostni govor je imel predsednik ZB občine Kranj Vinko Kepic

Glejte, glejte! Še tam je zagorelo! — Ste slišali, kako je padla zadaj za hribom! — Vse bodo razbili in požgali!

Tako smo jadikovali skriti v gostem smrečju na neki vzpetini, od koder je bila razvidna celotna planota z osamljenimi kmetijami. Avioni so krožili, se spuščali navzdol, odmetavali bombe in se z bučnim brnenjem motorjev znova dvigali visoko v zrak, da bi izbirali nove tarče.

Ni bilo dvoma, da je bila to zadnja — toda huda hajka. Mnoge kmetije so bile požgane in z največjimi težavami tudi obnovljene. Druge s srečno

taknil se prašiča in brigada se je počeno nabranila. On — stari — pa si je mel roke od zadovoljstva in govoril: »Veste, nu, tod veliko jemo zelje, in tudi če delamo v hosti, ne postanemo tako bitro lačni.«

A kaj bo sedaj dejal? Bo še tako zgovoren? Kakšno škodo so napravile bombe? So vsaj ljudje vsi preživeli?

Vse to je bilo prebrito s tančico negotovosti. Izbral sem besede in se v mislih pripravljaj na tolažilni govor.

Kot nalašč sem našel prav njega pred hišo. S samokolnico je vozil kamenje iz bleva, ki je bil z ene strani porušen.

Petje in bombe

preživele vojno vibro in so bile sedaj med prvimi poselelenimi bukvami obojato pomladi leta 1945 videti še bolj priljubljene. Vse so bile zatočišče partizanov in vsak je imel te hiše za svoj dom.

Y'emci, četniki, falangisti in drugi plačani branitelji preživele tianije so pribrumeli pred nekaj dnevi. Kot podgane iz goreče ladje so se umikali z bojišč in v brezupnem divjanju na svojem pohodu prekašali Atilo.

Naselili so se po kmetijah. O tem smo obvestili zavezniške enote v bližini. Ti so prišli na pomoč z avioni. Bombe so spuščali na označene kraje in kmetije, toda sovražne enote so že odnesle pete in vse dobro in slabo je bilo sedaj samo naše.

Naslednji dan so se zbrali člani okrajnega NO odbora.

»Tovariši in tovarilice! Kot oblastni organ prav v tej nesveči ne smemo pustiti ljudi osamljene. Obiskati moramo prizadete domačije, se lepo pogovoriti z ljudmi, in če je treba, jim izreči naše sožalje. Tudi nekaj pomoči bomo dali. Denar že imamo.«

Razprava je bila kratka. Samo nekaj vprašanj. Potem je vsakdo krenil na svojo pot do ljudi in krajev, kamor je bil določen.

Prvi moj obisk je veljal lepi kmetiji v osamljenem logu, po katerem je žuborel potoček. Do zadnje hajke, pred dnevi, sem poznal razmere v hiši. Dve dekletki sta bili kurirki, obveščevalki, kuhali sta partizanom in delali doma na kmetiji. »Stari, kot smo mu rekli, je bil zelo škerben gospodar, resen in natančen. Tik pred hajko je prišla mimo brigada. Nikjer v bližini ni bilo najti mesa, živine in drugega. On pa je imel v hramu čeber kislega zelja in kupček semenskega krompirja. Ponudil jim je. Intendant je neke iz-

»Nu, kaj pa vi tod okrog?« me je nagovoril.

V prisih me je nekaj stisnilo. Doživel sem prav nasprotno od tistega, kar sem pričakoval. Po kratkem času sem se zbral, vendar ni čakal na odgovor. »Ste videli to drhal? In kako so se znašali tod okrog. K sreči, da so bitro šli. Mudilo se jim je. Vedo, da se jim bliža konec. Nikamor se ne bodo mogli skriti.« je pravil brez prediha in stal ob samokolnici, ki jo je bil ustavil sredi dvorišča pred hišo.

»Kje pa so dekleta?« sem vprašal zelo previdno, zakaj ničesar nisem vedel o njihovi usodi ob bombardiranju in ob celotni tej hajki.

»Na vaje so šle. Pet se učijo.

Celo reč pripravljajo sedaj ob osvoboditvi! Kakih petdeset deklet je v zboru. In kako lepo zapojejo! Slišal sem jih že. Lepo bo, veste, je še dejal in je bil nekako razočaran, ker se nisem še seznanil s temi stvarmi in nisem pohvalil njegovih deklet v tem zboru.

Pogovorila sva se o bližnji svobodi, o obnovi njegovega bleva in o pomladanskem oranju.

Ko sem šel naprej proti drugim oškodovancem, sem šele spoznal moč tega človeka in tamkajšnjih ljudi sploh. Bili smo zaskrbljeni zaradi porušeni hiš, nove škode in nekaterih žrtev. Ta, prizadeti, pa je govoril samo o pevskem zboru in o dolgo pričakovani svobodi.

»ZDAJ ZAORI PESEM O SVOBODI...«

Tako je zapelo desetina mladih deklet, oblečenih v zeleno in belo svilo zavezniških padal. Njihova pesem je bila znanička novega časa. In le malokje so si lahko predstavljali, pod kakšnimi pogoji in ob kakini volji so nastajale te pesmi.

ZVONIMIR

JURISI, nepreahodni planinski predeli, bele stene, iskanje prehodov, sovražni obroči, proboji, padli tovariši, požarne vasi, samotne črne škrbine dimnikov, gejziri dima, zemlje in jekla, valovita zemlja, krvava zemlja, ožgana zemlja, pekcl, v kateri se spreminjajo doline in soteske med hribi, tisočletna nena brezbriznost krševitega in prepadnega Magliča in neba, s katerega se trgajo štuke in ključavo človeška zrna, dokler jih ne prepode z jeklene sinjine sivi vlažni splavi oblakov, ki se gnetejo in tarejo med seboj, dokler se ne zgnejejo okrog planinskih vrhov, tonejo v globino, ubijajo svetlobo in jo kalijo s svinčno sivo motnjavo... Bliski, grom, prve težke kaplje in naposled gozd, bukov gozd, v katerega tone utrujena, lačna in neprespana kolona.

Komandir Kranjac, visokorasel, nekdo močan in plečat Dalmatinec, se na videz komajda loči od borcev svoje čete. Lakota, bitke in napor so ga spremenili v okostnjak, kamenje mu je raztrgalo in sezulo čevlje: bos je in oči, ki božajo zemljo in ki hočejo prisiliti tle, da bi si poiskalo ležišče, ogledujejo opraskane krvave noge in se čudijo, kako sploh še morejo nositi to izčrpano visokoraslo postavu, upognjeno pod bremenom svinčene utrujenosti.

— Koliko časa bomo se zmogli? — razmišlja, a takoj odpoči to misel, ker jo čuti kot dodatno breme k bremenom teh dni in tednov, odkar so Nemci, Italijani, hrvaški domobranci in celo Bolgari stisnili obroč okrog proletarskih divizij in drugih partizanskih enot na tem področju, med katerimi je vrhovni štab narodnoosvobodilne vojske in sam vrhovni komandant — Tito.

Tudi Nemci vedo to. Zato ne bodo odnehali. — Uničiti nas hočejo, — razmišlja... Torej jim ne kaže drugega, kakor da kljubujejo, se zaletavajo v sovražnikove ognjene zidove in da so še bolj nepopustljivi kakor sovražniki.

Morda jim bo ta skoro nepreahodni bukov gozd in ta dež, ki ga lovijo veje in ki jih je že zdavnaj premočil do kože, naposled vendarle v rešitev, se prebujajo v njem upanje in mu premika do onemoglosti utrujene noge.

Samo upanje je še motor, ki jih žene naprej.

TEZKO se je prebijati skozi pragozd, čeprav je videti, da so si skozi njegove spranje utirale pot že druge enote, a so si, tudi to vidi, prizadevale prav tako kakor oni, da bi s svojim pohodom ne olajšale sovražnikovega zasledovanja.

Večer je že. V gozdu je temno, da niti za ped ne vidiš predse. Napornega pohoda pa ni konca. Komandir Kranjac ve, kam gre. Prebijajo se skozi ta rudnik teme, da bi se prebili do Sutjeske, jo prekoračili in se pogrnali v pobočja Zelengore. Upajo, da se bodo po treh tednih brezupnih proborih vendarle izmotali iz sovražnikovih obročev.

— Samo priti do reke. Samo doseči reko, — si ponavlja in prisluskuje, kako dež počasi ponehava, dokler popolnoma ne preneha. Toda tema je še vedno gosta in se pri zemlji ne razredči, čeprav se je tisočletni gozd odprl v majhno jaso, na kateri ne zavdevajo več od debela in nad katero se tu in tam pokaže med go-

stim konvojem oblakov kaka zvezda. Čeprav je junijska noč, borci drhte od mraza. Izčrpani so. Utruženi do smrti. Zato ne vprašujejo, zakaj se je kolona nenedoma ustavila, marveč, kakor da bi jih utrujenost spodnesla, popadajo po tleh in se zvijejo v klobčič. Tudi komandir Kranjac ne vprašuje, zakaj se je prednji del bataljona ustavil. Kolena mu klecnejo in že je na dobri zem-

Miha Kliner Rdeča ruta

liji. Sele potem zavonja, vonj po dimu in zagleda tik pred seboj ugašajočo, komaj še tlečo ogorko ognja, ki ga je bogve kdo zakuril. — Ogenj, — položi dlani nad ugašajočo žerjavico. Vesela mu v duši zazveni ta beseda, ki ima v teh časih toliko pomenov, strahotnih, kadar gledaš v daljavi gorce vasi, in lepih in dobrih kakor domače ognjišče, kadar utrujen in premražen sedeš ali se zlekneš k njemu. Niti ne zaveda se, da se je z obrazom sklonil k žerjavici in jo začel razpihovati. V obraz ga žge prijetna toplota, roka mu išče v bližini dračja, a še preden ga najde, vzplapola vijoličasti plamenček in se potem razcvetijo rumeno kakor limonin cvet in vrže nekaj svetlobe v neprodno temo. Vedno več rumenih cvetov se prižiga na debeli ožgani veji.

— Pravzaprav bi ognja ne smel razpihovati, — pomisli, a na to pozabi, ko poleg sebe zagleda nekoga zavitega v odejo, iz katere gledajo samo stopala.

Majhna so, onazi. Majhna kakor stopala nedoraslega dečka. Ostro se zastirni v odejo zaviti klobčič. Glave ni videti. V odeji je.

— Naš ni, — si reče. Morda je mrtev, ker se mu v klobčič skrčena in v odejo povita postava zdi nečibna. Morda je kdo iz enot, ki so šle tod mimo pred njimi. Omagal je med potjo, pa so mu zakurili ogenj, da bi ga grel in tolažil. Najbrž je bilo to edino, kar so še lahko storili zani. Ogenj naj bi mu grel kot poslednji znak tovarištva njegovih tovarišev, ki so morali napreči. Zanetili so mu ga, da bi čutil njihovo tovariško ljubezen, ko bi sam ugašal v smrt. Zdaj je mrtev in ostal bo tu, dokler ga ne bodo obzrli volkovi ali ga obelodale lisice. Okostnjak bo. Majhen droben okostnjak s koleni nekje blizu brade.

Bogve koliko takih okostnjakov se bo prav kmalu belilo v tem nragozdu in na njegovih obronkih, na ozemlju med Magličem in Drino.

Tako razmišlja, potem pa nenedoma opazi, da klobčič ni negiben; zganil se je. — Ali ni zastokal? — si pravi, stegne roko in dregne v klobčič. Da, telo je. Živo telo. Odmotava se iz odeje. Ko noč črni, kratko pristrizeni lasje se zalesketajo v ognju, potem se glava sunkovito obrne in nato vse telo. Velike temne oči se zazro vanj.

— Kdo si? — vpraša preplašen ženski glas.

Dekle je, se začudi. — Partizan, — odgovori in čuti, da mu je ta bel od žara obsijan obraz toplicej od ognja. — Partizan? Torej sem se vendarle rešila, — pravi. — A kdo si ti? — Partizanka. Iz sedme banjške, — odgovori. — A zakaj nisi pri brigadi? — Ali nisi iz banjške divizije?

— Ne, iz dalmatinske. Komandir čete Kranjac. — No, prav. Samo da sem našla tvojo enoto. Naso četo so namreč Nemci obkolili in jo popolnoma razbili. Prebijali smo se po skupnicah. Od naše sem ostala živa sama jaz.

— In zdaj... — ne utegne do kraja povedati svoje misli, ker ga klčejo in mora na štab bataljona. Vidi samo še, da se je dekle pri-maknilo k ognju in si zavezalo rdečo ruto.

— Lepa je, — si pravi in razmišlja o njej vso pot do poveljstva bataljona. Najraje bi jo obdržal v svoji četi. Onih črnih las in velikih deklinskih oči ne bo ni-

koli pozabil. Taka bežna srečanja, ko se ti človek vtisne v srce so nekaj več kakor samo navadna srečanja. V srce se ti zarežejo. — Samo da bi na štabu kmalu opravil in se vrnil k ognju, — si pravi, toda še preden se vrne, je kolona že na pohodu.

Dvignila se je tudi ona in odšla z njegovo četo, razmišlja. Rad bi počakal, da bi prišla mimo, a ne utegne. Naprej mora. A tudi ko bi utegnil počakati, bi je ne mogel videti. Tema je in na nebu je še vedno več težkih črnih oblakov kakor temno modre nočne modrine — posejane z zvezdami.

Kolona se le počasi in s težavo prebija skozi noč.

DEKLE z rdečo ruto ga prepaja s čustvi in mislimi. Se je utrujen, toda utrujenost ni več tako nezna.

Ce je dekle ostala sama od svoje skupine in prav lahko tudi od čete, zakaj naj bi se vračala v sedmo banjško in zakaj ne bi ostala pri njih, v njegovi četi.

— Komandir si. Kaj bi rekli borci, ko bi te opazili, da si zaljubljen.

— Zaljubljen? — se začudi svemu notranjemu glasu. — Da, morda je res, da mu je to srečanje poglalo v srce kal ljubezni.

— Čudni ljudje smo, da se sramujemo zaljubljenosti in ljubezni do ženske, kakor da je to za partizana slabost, ki jo moras izkoreniniti iz srca. Sramujemo

se morda najlepšega, kar sploh lahko v življenju doživimo. — Borcem govoriš drugače, — ga opominj vest.

— Drugače? Da, seveda, — priznava. Boji se, da bi zaljubljenost zmanjšala bojno sposobnost in pripravljenost na žrtve. Na zaljubljenost in ljubezen do ženske naj bi počakali do konca vojne. Sele svoboda naj bi jim odprla vrata in ta vrt, poln omamnega cvetja in sanj.

— A zdaj čutiš, da se ta vrt lahko razcvete v človeku, vrzemu v trpljenje in vihar, — mu govori notranji glas... Ali te ovira misel na dekle z rdečo ruto? Ti je zaradi nie pohod skozi to vlažno noč težji?

— Ne! Prav nasprotno! — si priznava. Utuženost mu jemlje s telesa in z duše. V njem gori kot dober domači ogenj in v ustih čuti okus po domačem kruhu. Ta pohod in temna noč je nekje daleč. Daleč izven njega. Vse, kar si želi, je samo to, da temo razbije svet. Potem bo zagledal v koloni zopet njo in se ji približal, da bo hodila v njegovi bližini.

In res, kakor da je svet uslišal njegovo željo. Pisce se oglašajo. Tema se redči. Glej, drobna ververica je pravkar preskočila pot tik pred njim in se pogrnala na drevo. Jutro se prebujajo in reka v globeli ne šumi več tako daleč.

— To je Sutjeska, — si pravi. Ozre se in glej ono stopa nedaletč za njim. V medlem jutranjem somraku že cveti njena ruta kakor rdeč mak.

Ne motijo ga stirmine, ko se spuščajo v sotesko. Ne vid, dlje razpenjene ozke reke, ki jla grozi s svojimi brzicami in vrtinci. Samo to misli, da bo prišel z njo na oni breg in da se na onem bregu odpira za njiju novo življenje, kakor da so tam skrita vrata, skozi katera bodo stopili naravnost v svobodo in da bo tam izgnilo vse težko, kar so doživljali zadnje viharne tedne. Ne bo več gladu, ran, tifusa, vojne... Vidi jo. Vidi dekle v rdeči ruti in čuti, da jo je sama sreča pripeljala v njegovo četo, da ostreči oba.

O, temeljito, temeljito bo spreminili svoje mišljenje o zaljubljenosti in ljubezni do ženske v teh časih.

— Ljubezen ni ovira. Ljubezen daje človeku največjo moč, — si pravi. Ali se mar ne čuti tako močnega, da bi lahko premikal gore, odkar se popolnoma jasno zaveda, da gre ona za njim. Samo dva ali trije borci ga ločijo od nje.

Močnejši je od te divje, v strmi kanjon zasekane reke, si pravi, ka zabrede vanjo, držeč se za roke borca, ki gre pred njim. Reka je res divja. Spodnjaš jih. Toda on je močnejši. Zadržal je borca pred njim in za njim in ju obdržal na površini.

Prijetno je čutiti tako moč, da kljubuješ silam, ki so ti sovražne, in da lahko pomagaš ljudem, ki so šibkejši od tebe in potrebuje tvoje pomoči... S tako zavestjo se je pogrnal na breg in se ozrl, da bi poiskal v koloni, ki reke se ni prebredla, tudi njo.

Zagledal jo je in ji srečen pomahal v pozdrav, toda tedaj se je vrsta v razpenjeni strugi nenedoma pretrgala. Samo dva borca sta se utjela za breg, vsi drugi, ki so bili v reki, pa so izginiti v belo zelenih penah. Tudi ona.

Zaman strmi v reko, dokler nekoliko niže ne zagleda rdeče rute. Ne premisslja. Požene se proti reki.

— Nikar, komandir! — sliši za seboj.

Toda on je že v reki, bje se z vrtinci in valovi. Močnejši je od njih, dokler ne zgrabi rute, potem pa mu zmanjka moči.

Nje, črnolase deklice z velikimi očmi ni več. Odnosla jo je divja Sutjeska. Samo rdeča ruta mu je ostala od nje.

— Komandir! — sliši z brega, potem pa ga spodneso razpenjeni Sutjeskini vrtinci.

Ko ga rešijo borci in ga potegnejo na breg, se zemlja spremeni v pekcl. Sutjeska golta človeška trupla in se barva s krvjo...

ZELENGORA. Splitski pesnik Jure šepeta neko pesem, ki morda še ni niti napisana. Na Zelengori, pravijo, je jezerc. Na lastne oči smo ga videli. Kje so glasovi znani in neznanji?

Kam so, kako so izginiti... Pesnik misli na Sutjesko. Komandir Kranjac ga poslušajo in strmi v rdečo ruto, ki jo drži v rokah. Skrivaj je ponese k ustnicam.

— Deklica, deklica, ki te ne pozabim. Nikoli ne pozabim, — šepeta.

Prebil se je brez rane, toda z rano, s skrito rano, ki je življenje nikoli ne zaceli...

Cingerlov Polde je bil delavec v Kemični tovarni na Selu. V jano za tovarniškimi obzidjem je odvažal s samotnim vagončkom boksinno blato, zato ga nikoli ni nihče videl drugačnega, ko poprhanega z rdečim prahom, če izvzamemo nedelje, ko se je preoblekel; a še takrat ni mogel povsem izmisti v rok in obraz lepke rdečine, ki se mu je zadržala v kožo. Četudi je opravljal najtežje in najgrše delo, je bil najslabše plačan med vsemi tovarniškimi delavci. Nikoli ni ni zaradi tega pritoževal, ganljivo pa je skrbel za ostarelo mater, s katero sta stanovala v pritlični haji na Starem Selu, v sosesčini stare selske žrebčarne, kamor so se v letih okupacije ugnedzili fašisti, ki so po selski delavski četrti vohljali za komunisti in na selski ulici pretepali delavce, ki niso pozdravljali s fašističnim pozdravom.

Tako je nekoga jutro, ko je Polde hitel na delo, tudi njega ustavil tenente — obkrožen s patruljo fašističnih vojakov — ter zavežal vanj: »Si tudi ti komunist?«

kjer sta v vlažni, plesnivi sobi stanovala. Polde in njegova mati. Vodja švabske patrulje je z okovanim škornjem sunil v pregnita vrata, da so s treskom odletela. Mati je zajokala, sin pa je bosonog in v samih svitlicah skočil s postelje ter obstal pred zvermi, ki so bevskaše zvedavimi pogledi, pričakujoč, da bo izdal tovariše. Molčal je ko grob.

Govori, pes! Lajtnant je skočil s stola ko gad in ga s stisnjeno pestjo sunil v obraz, da se je opotekel. V ustih je začutil sladki priokus krvi.

Govori! Govori, svinja boljšeivikal! Ni videl, kaj je lajtnant pograbil na mizi in mu vrgel v glavo, a sredi čela je začutil pekočo bolečino in lepko kri, ki se mu je iz prebite rane pocedila tež obraz.

Molčal je. Misli je na mater in bridko začustvoval v zavesti, da je zdaj sama na vsem širokem svetu, da joče v temno, neumiljeno noč.

Molčiš? No, prisilili te bomo, da boš govoril! Stal je pred mizo z vklebenimi rokami. Za mizo je sedel tuji človek, zver z zabuhlim, rdečim obrazom, in se penil od jeze, da ne more in ne more spraviti besede iz njega. Bos, v samih spodnjicah in srcaji, je nemočni delavec s trdovratnim molkom zmagoval nad njim in njegovimi jalovimi poizkusi, da bi ga strl. Za njim so stali vojaki, ki so ga iz celice privlekli semkaj, ki so ga v svetlo sobo, kjer ga je oslepljena luč ščemela v zaspanih, utrujenih očeh. Stali so tesno za njim, da ga je na silniku žgala njihova vroča sapa. V sobi je bilo toplo, njega pa je zeblo, četudi se je potil.

Govori! Molčal je, saj je vedel, da je po njem.

Takrat je lajtnant pomignil vojakom, ki so stali za žrtvijo. Hotel se je ozreti, a že so se po njem usuli udarci ko toča. Divoje so zamahovali z bikovkami, dokler ga niso zbili na pod, da se je povajal v lastni krvi.

Govori, banditi! Pretepeno telo je drgetalo na podu, a niti besedice niso mogli spraviti iz njega.

Do jutra se je ta divja igra še nekajkrat ponovila. Sinje jutro, ki je pričelo z drobnimi, nežnimi prsti rahlo trgati temo z zamazanih oken, kišip, ga je našlo na prašnih s krvjo oškropjenih podnicah. Bolečine so izžigale pretepeno telo, da je obležal kot pohojen črv in nemočno bropel v ustajajoči dan. To je bilo vse, kar so slišali od njega.

Lajtnant je vstal izza mize, se zaspano pretegnil, si našgal cigareto in ga brcnil v križnico, mrmraje v trdi nemščini:

Preklete ljudstvo! Kakšen človek je to, sakrament! Lahko ga ubiješ, pa ne bo spregovoril.

Držal je za se kljuko vrat, ko se je obrnil k vojakom z ukazom: »Končati! Kakor običajno.« Mlad podčastnik je udaril s petami in vprašal: »Tako?«

»Da!« je zaventalil lajtnant. Vse ostalo se je zgodilo z bliskovito naglico. Pograbili so ga in ga sesovali pred žrebčarno, kjer je stal tovarnjak. Ko ožeto cunjio so ga vrgli na avto, ki je odropotal proti Taskejevemu boristu. Na robu gozda so ga

vrgli s tovarnjaka v rosno travo. Padel je na obraz in videli so, kako se je s presunjenimi, izžiganimi ustnicami vsesal v rosne trave. Nič ni videl, kajti podplutbe pod očmi so mu zatekle in mu prekriale vid. Sele zdaj so zaslišali njegove prve besede, ko je zaječal: »Vod! Zejen...«

Podčastnik je zalajal povelje. Planili so, ga dvignili z mesta, kjer je obležal, in ga za noge obesili na vejo starega hrasta, da se je z glavo skoraj dotikal s pajčevino prepredene praproti pod drevosom. Zbral je vse moči in posvečilo se mu je za spoznanje odpreti eno oko. Videl je, kako si našugajo cigarete in kako se reže v nasladi prizora, ki so ga pričakovali. Tako obesen je nihad mlad gozdno podrastjo. Jutranji veter mu je hladil pekoče rane. A preden je ustalo sonce izza hribovoja nad Lazami, je zaslišal ostro povelje:

Wolf! Rolfit! Zdajci sta se dva psa volčjaka zagnala proti obեսenju ter ga oklala z ostrimi zobmi, da mu je vroča kri zalila obraz in oči in mu napolnila usta.

Sele zdaj se je ovedel, kaj se dogaja z njim. Zarjovel je nečloveško, da so se vojaki za trenutek zdržnili.

»Dal!« je zaventalil lajtnant. Vse ostalo se je zgodilo z bliskovito naglico. Pograbili so ga in ga sesovali pred žrebčarno, kjer je stal tovarnjak. Ko ožeto cunjio so ga vrgli na avto, ki je odropotal proti Taskejevemu boristu. Na robu gozda so ga

Prščila sta proti žrtvi ko dve izstreljeni puščici. V krogu sta toklala okrog obեսenca vse bliže in bliže, divje popadala, se zagrizla v vklebenje roke, vrat, prsi, obraz ter trgala, trgala, trgala živo meso z zvijačo jelega se telesa. Napad je bil tako nagel in spremljan z divjim renčanjem ter laježen, da nihče od prisotnih ni več slišal rjovenja žrtve, ki se je zvijačje krčila in umirala v agoniji mučenštva. Ko pa sta psa zasekalo globoko rano v vrat obեսenca, da se je iz rane pričela mehuriti rdečkasta pena, se je viseče telo pričelo krčiti ko pohojena gosvenica. Skrčil se je in šele enkrat poskusil, da hi dvignil glavno in se ubranil divjih psou. Usloščil se je proti nateknjenim nogam, a moči so ga zapuščale. Grlo mu se zalilela kri, poslednjič je kriknil, da je preglušil pasji lajež: »Matit!«

Potlej se je iz razmesarienega vrata ulila kri in zadušila v njem vse misli. Drgetanje telesa je pojmalo, dokler se ni umirilo, dokler ni mlabavo obesilo na veji. Podčastnik je zaživžgal. Psa sta prisklajala k njemu, ki ju je z orokavičeno roko potapljal po okruvaljenih gobčih. Pod brastom je zrasla gomila. Zgodba o pasjem piru pa se dandanašnji živi v srečih starih selskih delavcev. Pribovedujočjo enukom kot grozljivo spomin na čas, ko je njihov mladi tovarnjariš raji umrl, kakor da bi izdajal. Spomin visi nad Selom ko težak, črn oblak.

Lojze Zupanc Ni izdal

Lojze Zupanc Ni izdal